

Ordonnantie van Jozef II over het huwelijk (28 september 1784)

Josephus, ... statueren en ordonneren by het tegenwoordig edict de volgende punten en artikelen:

Art. 1. Het huwelyk geconsidereert als een contract civil, de gerechtigheden en de civile banden die daeruyt voortkomen, hunne wezentheyd, hunne kracht, en hunne bepaelinge teenemael en eeniglyk houdende van de civile oppermagt, zoo moet de kennisse en de decisie van de geschillen die betrekkelijk zyn tot deze voorwerpen en tot al het gene de zelve is raekende, exclusively toebehooren aen de weirelyke tribunaelen. Diensvolgens verbieden wy aen allen geestelyken rechter, op pene van absolute nulliteyt, daarvan in eeniger maniere kennisse te nemen, 'tzy datter questie zy van de validiteyt of nulliteyt van 'thuwelyk, van de wettigheyd ofte onwettigheyd van de kinderen, van beloften van huwelyk, van ondertrouwen of van welkdaenig ander point het zoude kunnen wezen, eenig betrek hebbende tot dit contract of tot de uytwerksels dier.

Art. 2. Alle die de welke by het tegenwoordig edict niet en zyn verklaert inhabil om het huwe-lyk te contracteren, mogen het zelve contracteren.

Art. 3. Wy verklaeren de minderjaerige, dat is te zeggen die de welke niet en hebben bereykt den volkomen ouderdom van vyfentwintig jaeren, inhabil om 't huwelyk te contracteren zonder het consent van hunnen vader, ofte by desselfs gebrek, hetgene van hunne moeder, is 't dat de zelve is hunne momboiresse, en by gebrek van de zelve moeder, hetgene van hunnen vaderlyken grootvader.

Art. 4. In cas van gereitereert refus op de verscheyde instantien door den minderjaerigen met eenen zekeren tusschentyd gedaen, wy permitteren aen den zelven minderjaerigen of aen de partye met de welke men het huwelyk niet en zal willen toelaeten, ofte eyndelyk aen den vader of aen den momboir van de zelve partye, zich te adresseren tot den competenten rechter van den minderjaerigen.

Art. 5. Is't dat den rechter, naer gehoort te hebben den genen die zyn consent weygert, de redenen van den zelven bestendig vind, hy zal het refus van consent goedkeuren, zoo niet, hy zal trachten den genen die zyn consent weygert, metter minnen te verwilligen om het zelve toe te staen, hem zelfs eenen zekeren tyd verleenende om zich daerover te beraeden. En is't dat dezen middel vrugteloos is, den rechter zal van officie wegen het consent suppleren, en wy verklaeren dat niet alleen het huwelyk, het welke ingevolge diër zal aengegaen zyn, zal hebben zyne volle validiteyt, maer ook dat daeruyt geene de minste prejudicie en zal kunnen voortkomen ten opsichte der gerechtigheden van de kinderen.

Art. 6. Waer't dat ter contrarie de minderjaerige durven een huwelyk aengaen zonder het consent ofte tegen den dank van den vader, van de moeder hunne momboiresse, van den grootvader of van den rechter, wy verklaeren zulkdanig huwelyk nul, van geender weerde en zonder eenig uytwerkseel.

Art. 7. Ingevalle geduerende het leven van den vader, van de moeder of van den grootvader den minderjaerigen zich ter oorzaeke van zekere redenen bevindt onder de momboirdye van eenen derden, hy zal op pene van nulliteyt, boven het consent van den vader, van de moeder of van den grootvader noch moeten hebben het gene van deze momboir. En ofte het gevele dat de meyningen tusschen de zelve des wegens niet en overeen en quaemen, zoo zal den rechter daer over de decisie geven.

Art. 8. Den vader, de moeder momboiresse en den grootvader overleden zynde, den minderjaerigen en zal zich op de zelve pene van nulliteyt tot den huwelyken staet niet mogen begeven, tenzy met het consent van zynen momboir, welk consent nochtans niet en zal vergenoegen, zonder de toestemminge van den rechter.

Art. 9. Is't dat den momboir weygert 'tzy van te consenteren, 'tzy van zich te refereren tot den rechter, het zal aen den minderjaerigen vry zyn zich op den voet van den 4den artikel uytgedrukt te adresseren aen den zelve rechter, den welken, naer den momboir te hebben gehoord, op de vraege zal disponeren ingevolge van hetgene by den vyfden artikel is voorgeschreven.

Art. 10. Het huwelyk tusschen eenen persoon van de christelyke religie en eenen anderen, die van deze religie niet en is, zal zyn van nul en van geender weerde.

Art. 11. Een en getrouwen man, gelyk ook eene getrouwe vrouw, zyn, zoo lang als hun huwelyk duert, inhabil om een tweede huwelyk aen-te-gaen, en waer't zaeken dat zy des niettegenstaende het zelve contracteerden, het zoude wezen nul en van geender weerde.

Art. 12. Diensvolgens den genen den welken eens getrouwt geweest zynde, een tweede huwelyk zoude willen aengaen, en zal tot het zelve niet worden aenveerd zoolang hy ten genoeye van rechte niet en zal hebben bewezen de aflyvigheyd van den persoon met wie hy is getrouwt geweest, tenzy in den gevalle dat deze aflyvigheyd notoirelyk zoude gekent zyn in de plaetse in de welke hy zal willen ertrouwen.

Art. 13. Daer en zal geen huwelyk konnen worden aengegaen tusschen de ouders en de kinderen, ofte de ascendenten en descendenten in welkdaenigen graed het zoude mogen wezen. Maer de inhabiliteyt om een huwelyk aen te gaen tusschen die de welke met elkanderen bestaan in zydelings maegschap ofte in linea collateralis, en zal niet verder plaetse hebben als tusschen broeder en suster, oom en nigt, moeye en neef, en tusschen broeders- en susterskinderen.

Art. 14. Deze inhabiliteyt zal indistinctelyk plaetse hebben, niet alleenelyk als de broeders en susters zullen hebben den zelve vader en de zelve moeder, maer ook als zy zullen zyn van verscheide bedden, en niet alleen wanneer het maegschap zal voortkomen uyt eenen wettelyken band, maer ook als het zelve zynen oorsprong zal hebben uyt eene onwettige verzameling.

Art. 15. Het aengetrouwt maegschap maekt ook inhabil tot het huwelyk die, dewelke met elkanderen in diergelyk maegschap bestaan. Maer deze inhabiliteyt zal bepaelt zyn tot de personen uytgedrukt in de twee voorgaende artikelen, dit is te zeggen dat eenen man niet en zal mogen trouwen met die de welke met zyne vrouw bloedverwanten waeren in de graeden uytgedrukt in de voorzeyde artikelen, noch eene vrouw met diergelyke bloedverwanten van haeren man.

Art. 16. Is't zaeken nochtans dat'er in het een en het ander geval zwaere redens zyn, om de welke het zoude behooren datter een huwelyk zoude worden aengegaen tusschen twee personen de welke met elkanderen bestaen in bloedverwantschap of in aengetrouwt maegschap, de zelve moeten ons hunne vertoogen doen ende en mogen hunnen toevlugt niet nemen tot hunnen bisschop om eene dispensatie te solliciteren, tenzy naer dat zy daertoe onze permissie zullen hebben bekomen. Maer die van de bloedverwanten ofte van het aengetrouwt maegschap de welke wy met ons tegenwoordig edict niet en hebben inhabil verklaert om 'tsaemen te trouwen, mogen validelyk onder hun het huwelyk contracteren zonder dispensatie, de welke het hun nochtans vrystaet te vraegen van hunnen bisschop, is't dat zy het goedvinden.

Art. 17. Den genen den welken forcelyk eene vrouw ofte dochter zal hebben weggeleeden, en zal met de zelve niet mogen trouwen, ten waere dat de zelve gestelt zynde in vryheyt en buyten bedwang van dien die haer heeft weggeleeden, daertoe haer consent geve, in welk geval niets en zal beletten dat diergelyke personen t'saemen het huwelyk aengaan.

Art. 18. Wy verklaeren de mans en de vrouwen die overspeelders zyn, inhabil om het huwelyk aen te gaen met hunne medepligtige, ingevalle zy voor hun huwelyk wettelyk overtuygt zyn geweest t'saemen het overspel te hebben begaen.

Art. 19. Wy verklaeren ook inhabil om t'saemen te trouwen die personen waer van den eenen den man of de vrouw van den anderen zal hebben ter dood gebragt, 'tzy dat de moord begaen zy door hun zelfs, 'tzy dat zy zich van de zelve moord andersints pligtig hebben gemaakt; en 'tzy dat de moord plaetse gehad hebbe met beraed ofte toestemminge van hun beyde, 'tzy dat eenen van hun daer van geene kennisse en heeft gehad.

Art. 20. De militairen in onzen dienst, en zullen niet mogen trouwen zonder het schriftelyk consent van hunne commandanten. En het huwelyk het welk zy, zonder van hun deze permissie te hebben bekomen, zullen hebben aengegaen, zal niet alleenelyk zyn nul en van geender weerde, maer de partyen contractanten en den pastoor, minister ofte pope, den-welken tot de celebrering van hun huwelyk zal hebben geprocedeert, zullen daerenboven worden gestraft volgens de omstandigheden.

Art. 21. Wy laeten op den tegenwoordigen voet de inhabiliteyt tot het huwelyk de welke voortkomt uyt de heylige orders en de solemnele beloftens van de religie.

Art. 22. De verbintnisse van het huwelyk bestaet in het wederzyds consent van eenen man en van eene vrouw om d'eene met d'ander te leven in eene onverbrekelyke eendragtigheid, om kinderen te teelen, en te genieten van alle de rechten die aen deze staet behooren.

Art. 23. Het consent in 'thuwelyk moet klaer en duydelijk zyn. En daer wordt gemeynelyk vereyscht dat het gegeven zy door de partyen zelfs in persoon, wy laeten nochtans toe de huwelyken by procuratie, maer zulkdanig huwelyk en zal maer bestendig zyn voor zoo veel den persoon by procuratie te trouwen bescheydentlyk zal aangewezen en genoemt geweest zyn in de procuratie, en voor zoo veel de procuratie voor de celebrering van 't huwelyk niet en zy wederroepen geweest.

Art. 24. Al wat het consent belet, belet ook de validiteyt van het huwelyk. Diensvolgens de personen de welke verloren hebben het gebruyk van hunne reden, zyn inhabil om een huwelyk aen te gaen, tenwaere zy hadden tusschentyden van verligtinge, geduerende de welke zy kunnen kennen ende begrypen de rechten en de pligten die uyt dit contract voortskomen. Maer de doove

en stomme de welke in staet zyn om hun consent met teekens uyt te drukken, konnen het huwelyk aengaen.

Art. 25. Het huwelyk is nul als er erreur is geweest in den persoon met den welken het contract is aengegaen geweest. Maer het erreur in de qualiteyten van den persoon en belet de validiteyt van het huwelyk niet, tenwaere dat het was eene qualiteyt, de welke den wezentlyken staet van den persoon zoude veranderen, dat het consent door een van de partyen in't huwelyk gegeven, expresselyk relatief en bepaelt waere tot deze qualiteyt ende dat wegens d'andere partye de zelve qualiteyt frauduleuselyk was voorgedraegen geweest.

Art. 26. Is't datter bevonden wordt dat eene vrouw het huwelyk aengaende, bevrugt waere door de werken van eenen derden, het huwelyk zal nul verklaert worden, is't dat den man zich tot den regter adresseert zoo haest hem deze bevrugtheyd zal bekend zyn en dat hy kan bewyzen daer van geene de minste kennisse gehad te hebben voor het huwelyk.

Art. 27. Het huwelyk zal nul zyn, is't dat het consent afgeperst is geweest door vreese ofte geweld, wel verstaende nochtans dat de vreese zy ingejaegt geweest met inzicht van dit consent af te perssen en dat dezelve dusdaenig zy geweest, dat eenen persoon van de soort van den genen aen wie de vreese is aengedaen geweest, aen de zelve niet en zoude hebben konnen wederstaen.

Art. 28. Het recht van een huwelyk by erreur of uyt vreese aengegaen, te doen nul verklaeren, en komt maer toe aen den genen den welken in het erreur of in de vreese is geleden geweest en geensints aen d'andere partye de welke van het erreur en het geweld is bevryd geweest. Den eersten en zal zelfs in zyne klagte tegen het huwelyk niet meer ontfangbaer wezen, is't dat hy, naer het erreur te hebben ontdekt, ofte naer dat hy uyt zyne vreese zal zyn geraekt, zyn consent vernieuwt heeft, 'tzy op eene uytdukkelyke maniere, 'tzy by middel van vrywilliglyk de cohabitatie te continueren.

Art. 29. Wy verklaeren voorders dat het voor de validiteyt van t'huwelyk niet en zal genoeg zyn, dat het van het consent van de partye blyke op welkdaenige maniere het zoude konnen wezen, maer wy gebieden als noodig tot dit contract, en als eene vereyschte conditie tot de validiteyt dier, dat het wederzyds consent van de partyen uytgedrukt zy voor den pastoor, minister ofte pope, onder wiens parochie ofte ressort de partyen wonen, en in de tegenwoordigheyt van twee getuygen: Wy laeten nochtans toe aen den pastoor, minister ofte pope, eenen anderen aen-te-stellen om in zynen naem tot de celebreringe van het huwelyk tegenwoordig te zyn.

Art. 30. Is't dat de partyen wonen onder twee differente parochien, zal het genoeg wezen dat de celebrering van't huwelyk geschiede voor den pastoor, minister ofte pope van den man ofte voor den genen van de vrouw.

Art. 31. Aleer een huwelyk mag worden aengegaen, moet het zelve publikelyk worden afgekondigt in de parochiale kerke van de partyen op eenen sondag ofte feestdag ten tyde van het sermoen ofte wanneer daer andersints het volk genoegzaam is versaemelt. In deze afkondiginge moeten de twee partyen exactelyk worden gedesigneert met hunne doopnaemen en de gene van hunne familie, hunne geboorteplaetse en hunnen staet, en zy moet herhaelt worden op twee sondaegen ofte feestdaegen daernaer volgende, op dat alle de gene die kennisse zouden hebben van eenig beletsel het welk aen dit huwelyk zoude hebben van eenig beletsel het welk aen dit huwelyk zoude tegenstrydig zyn, zouden den tyd hebben van zulks te waerschouen.

Art. 32. Is't dat de partyen niet en zyn van de zelve parochie, deze dry afkondigingen zullen moeten gedaen worden in de parochien van beyde de partyen, en is't dat d'eene of d'andere zich bevindt in eene parochie daer zy noch geene ses weken zouden gewoont hebben, zullen de afkondigingen bovendien moeten gedaen worden in de parochie daer de zelve immediatelyk te vooren heeft gewoont.

Art. 33. In de extraordinaire voorvallen, ofte als'er perykel zoude zyn in den uytstel, laeten wy toe aen de partyen, te vraegen dispensatie van de dry afkondigingen ofte proclamatiën. Maer zy zullen hun ten dien eynde moeten adresseren aen hunne weirelyke rechters, die wy mits deze autoriseren hun in diergelyke voorvallen de noodige dispensatie te verleen.

Art. 34. In alle de voorvallen daer de proclamatiën zullen moeten gedaen worden in meer als in eene parochie, zal den pastoor, minister ofte pope, in wiens tegenwoordigheyt het huwelyk zal moeten worden gecelebreert, verplicht wezen zig te doen voorbrengen het certificaat van de proclamatiën die in d'andere parochien zullen zyn gedaen. 'Tis verboden aen de pastoors, ministers ofte popen, op pene van eene exemplaire correctie, tot de celebreringe van een huwelyk voorts te gaen zonder dat de proclamatiën zyn gedaen geweest ofte dat het hun blyke van eene dispensatie door den competenten weirelyken rechter verleent. Ende is't dat het is eenen militairen persoon, van de schriftelyke permissie van den commandant van 't regiment ofte corps aen het welk dezen persoon toebehoort. De huwelyken die zullen aengegaen geweest zyn zonder de dry proclamatiën hier boven voorgeschreven, ofte zonder eene dispensatie ten dien eynde door den rechter verleent, ofte eyndeling zonder wettelyke permissie, zullen absolutelyk zyn nul en van geender weerde.

Art. 35. Den pastoor, minister of pope zal gehouden zyn eygenhandig in eenen register daer toe gedestineert in te schryven alle de huwelyken die in zyne parochie zullen gecelebreert zyn geweest, klaerlyk noemende de getrouwde, gelyk ook de getuygen die aen 'thuwelyk zullen tegenwoordig geweest zyn, en mentie maekende van de plaetse in de welke het huwelyk zal gecelebreert zyn geweest, mitsgaders ofte het is geschiedt voor hem zelfs ofte voor eenen anderen in zyne plaetse, en voor wie; en hy zal hem boven dien moeten conformeren aen 't gene ten dezen opzichte is voorgeschreven by het edict van den 6 augusti 1778.

Art. 36. Het huwelyk aengegaen zynde op de maniere die wy komen voor te schryven, zal wezen onverbrekelyk, en dezen band en zal op geen voorwendsel kunnen worden teniet gedaen als met de aflyvigheyt van den eenen of van den anderen van de getrouwde.

Art. 37. Ofte het nochtans gebeurde dat om reden van onmachtigheyt den eenen van de getrouwde niet en konde volbrengen de essentiele pligt van het huwelyk, dat is te zeggen, de naturelyke verzameling, het zal aen den anderen vry wezen zyn beklag te doen aen den weirelyken rechter, ten eynde van het huwelyk te doen nul verklaeren.

Art. 38. Den rechter en zal zich in dit geval niet te vreden houden met de bekentenisse van de onmachtigheyt, al was zy zelfs *in judicio* gedaen, maer hy zal de waerheyt van de geallegeerde onmachtigheyt altyd moeten onderzoeken by middel van ervaerene doctours, chirurgyns ofte vroedvrouwen volgens het onderscheyd van de personen.

Art. 39. Ingevalle datter door dit onderzoek bevonden worden zekere teekens van eene geduerige onmachtigheyt, 'tzy absolut, 'tzy alleenelyk ten opzichte van den persoon met den welken het huwelyk is aengegaen, het huwelyk zal verklaert worden nul en van geender weerde. Maer is't dat de uytwendige teekens niet toe en laeten vastelyk te decideren of de

onmachtigheyd maer alleenelyk en is voor eenen tyd, ofte wel dat zy is standvastig en altyd duerende, zoo zullen de getrouwde noch moeten te saemen blyven ten tyde van dry jaeren, en de nulliteyt van hun huwelyk en zal maer worden uytgesproken op het eynde van dezen termyn is't dat de onmachtigheyd tot dan toe heeft geduert.

Art. 40. Is't dat ter contrarie uyt het examen by den 38sten artikel geordonneert, wordt bevonden dat de onmachtigheyd maer en is voor eenen tyd en kan ophouden by middel van behoorelyke remedien, moet de vraege van de klaegende partye worden afgewezen. Ende zal van gelyken het huwelyk niet mogen worden gescheyden, is't dat men ondervindt dat de onmachtigheyd niet en existeerde ten tyde van de celebreringe van het huwelyk, maer dat zy ten tyde van het huwelyk is veroorzaekt geweest 'tzy door ziekte ofte door andere accidenten.

Art. 41. Is't dat een huwelyk hetwelk men pretendeert door den rechter te doen nul verklaeren, wordt erkent goed en van weerde te zyn, zullen de partyen moeten te saemen blyven, al waeren zy uyt hunne eygene autoriteyt overeengekomen van elkanderen te scheyden. Maer ingevalle het huwelyk is nul verklaert, zoo zullen de rechters aendachtig zyn en voorsien dat de cohabitatie tusschen de gewezene gehuysschen, gelyk ook alle suspecte communicatie tusschen hun, komen te cessereren.

Art. 42. Ingevalle dat een huwelyk wierd nul bevonden ter oorzaeke van een beletzel tusschen de getrouwde van het welk zy geene kennisse en zouden gehad hebben, men zal altyd voor zoo veel het zal kunnen geschieden, het zelve beletzel in't geheym trachten te lichten. Maer is't dat zy het beletzel hebben gekent en daerom niet en hebben naergelaeten te trouwen, hun huwelyk en zal niet alleenelyk worden nul verklaert, maer zy zullen boven dien worden gestraft met de gevangenisse ofte met eene detentie in een correctiehuys voor zulkdaenigen termyn als de rechters zullen goedvinden te bepaelen volgens de omstandigheden van de voorvallen en van de pligtige. Wy laeten nochtans aen 't oordeel van de rechters, hun op te leggen eene andere pene geproportionneert aen het misdad.

Art. 43. Zoo wanneer een huwelyk zal verklaert zyn van onweerde, zullen alle de rechten en de wedersydiche verbintenissen spruytende uyt het contract tusschen de partyen komen te cessereren. De kinderen zullen nochtans altyd blyven onder de macht van den vader, en daer zal seffens door den rechter moeten worden gereguleert wat d'eene en d'andere partye voor de alimentatie en het onderhoud van deze kinderen zullen moeten contribueren; van allen 'twelk, gelyk ook van de wedernemingen der goederen ende effecten in de gemeynschap van't huwelyk ingebrocht, van de schaeden en interesten ter oorzaeke van een onbestendig huwelyk geleden, en in't generael van allen soort van actien daer uyt voortkomende, de kennisse zal toebehooren aen de weirelyke rechters.

Art. 44. Alhoewel volgens den inhoud van den 36sten artikel den band van het huwelyk moet dueren voor het leven van de getrouwde, Wy en verstaen nochtans niet van hun te praemen om de huwelyksche plichten te volbrengen, zelfs in de gevallen in de welke zy zouden hebben gefondeerde beswaerenissen en doordringende redenen om hun daer van te excuseren, maer Wy willen dat men in deze gevallen onderhoude de volgende regels.

Art. 45. Als den eenen van de getrouwde door den anderen zwaerlyk zal zyn mishandelt ofte door hem wezen geëxponeert aen de verleydinge, 'tzy tot het misdad, 'tzy tot eene bedervinge van zeden, zal de beledigde partye haer mogen adresseren tot den weirelyken rechter om bystand en verzekeringe te bekomen by wege van de ordinaire rechtsmiddelen. Maer de vrywillige scheydinge van taefel en van bedde en zal geene plaetse mogen hebben tenzy als de

twee gehuysschen zullen overeengekomen zyn van afzonderlyk te woonen, en dat zy hun daerenboven eerst en voor al zullen hebben verstaen en beschikt nopende het gene elk van hun van de goederen ofte effecten zal behouden ofte genieten, zonder dat het hun geoorloft zy daer over eene gereguleerde proceduere aen-te-stellen, ofte aen den rechter deswegens een formeel vonnis te draegen.

Art. 46. De getrouwde overeengekomen zynde over deze voorwerpen, zullen aleer van elkanderen te scheyden gehouden zyn zig in persoon te begeven by hunnen rechter om hem enkelyk te verzekeren dat het met hunnen vryen en liberen wille is, dat zy wedersyds van elkanderen scheyden, en dat zy te vrede zyn over de schikkingen tusschen hun over-een-gekomen, niet noodig wezende dat zy aen den rechter deze schikkingen kenbaer maeken. Om nochtans te vermyden dat deze scheydingen niet te veel en worden vermenigvuldigt, en zal den rechter de getrouwde niet aenhooren, is't dat zy hem geene schriftelyke getuygenisse voor en brengen van hunnen pastoor, minister ofte pope.

Art. 47. Ten dezen eynde zullen zy, aleer hun te begeven by den rechter, gelyk by den voorgaende artikel is geseyt, hun personelyk adresseren by hunnen pastoor, minister ofte pope, den welken zoo door krachtige vertooningen over de pligten vaan hunne conscientien, als door allen anderen mogelyken middel van overtuyginge zal trachten dusdaenige getrouwde wederom byeen te brengen, en het en zal maer wezen naer vrugteloos deze middelen te hebben geëmployeert, dat den pastoor, minister ofte pope hun zal geven eene schriftelyke getuygenisse, inhoudende dat hy heeft gedaen al wat hem is mogelyk geweest om hun te verwilligen ten eynde van te saemen te blyven, zonder daerin te hebben kunnen lukken. En ingevalle hy oordeelt dat de omstandigheden dusdaenig zyn dat de scheydinge behoorlyk en rechtmaetig is, hy zal daer van mentie maeken in de zelve getuygenisse.

Art. 48. De gehuysschen op die wyze gescheyden zynde, zullen ten allen tyde wederom mogen byeen komen zonder andere formaliteyt als den rechter daer van te waerschouwen, en alle hunne huwelyksche conventien zullen blyven in hunne kracht; wat aengaet de kinderen, men zal in cas van scheydinge achtervolgen het gene is voorgeschreven by den 43sten artikel.

Art. 49. Alle onze onderdaenen zonder onderscheyd, zullen onderworpen zyn aen de onderhoudinge van het tegenwoordig edict. Wy maeken nochtans de volgende uytneminge voor die de welke niet en zyn van het catholiek geloof.

Art. 50. 1° In't cas daer den eenen van de twee getrouwde de welke niet catholiek en zyn, zoude geattenteert hebben op het leven van den anderen, ofte een overspel zoude bedreven hebben, Wy laeten aen de beledigde partye toe te vraegen de absolute scheydinge van het huwelyk de welke door den ordinairen weirelyken rechter zal worden uytgesproken, is't dat het feyt in rechte is geprobeert.

Art. 51. 2° Wy geven de zelve permissie en het zelve recht aen dien van de getrouwde, geene catholieke wezende, den welken quaedaerdiglyk zal verlaeten geweest zyn door den anderen. In dit geval zal de afwezende partye gedaegt worden met dry citatien by edict volgens stiel, ten eynde van haere afwezentheyd te komen justifieren. En is't dat den afwezigen zig binnen den bepaelden termyn niet en justificeert, zal de verlaetene partye verklaert worden ontslaegen van alle verbintenissen ten zynen opzichte.

Art. 52. 3° Wy accorderen ook de absolute egtscheydinge tusschen getrouwde, geene catholieke wezende, in't cas daer tusschen hun zoude gerezen zyn eenen capitaelen haet ofte vyandschap,

ofte eenen onverwinnelyken afkeer, en dat de twee partyen even gelyk zouden wenschen hun huwelyk te breken. Den rechter en zal nochtans in deze gevallen zoo seffens tot de egtscheydinge niet voortsgaen, maer hy zal beginnen met eene scheydinge van taefel en van bedde voor eenen tyd, de welke hy zal erhaelen, volgens de omstandigheden.

Art. 53. 4° Wanneer alle de middelen van versoeninge vrugteloos zullen in't werk geleyd geweest zyn, en dat alle hope van de vereeninge en den vrede tusschen zulke getrouwde, niet catholiek wezende, te erstellen, zal verloren zyn, zal den rechter de ontbindinge van 'thuwelyk mogen uitspreken, is't dat de twee partyen de zelve blyven vraegen, ende mits dat'er geene schaede uyt en spruyte voor de kinderen.

Art. 54. 5° In alle de gevallen daer zal questie zyn van egtscheydinge tusschen gehuysschen, de welke niet en zyn van de catholieke religie, moeten de partyen overeen gekomen zyn nopende hunne wedersydsche pretentien, en daer moet naementlyk eerst en voor al voorzien geweest zyn tot de alimentatie, het onderhoud en het lot van de kinderen, 'tzy by middel van eene conventie tusschen partyen gemaakt, en door den rechter goedgekeurt, 'tzy by middel van eene uitspraak des wegens door den zelve rechter gedaen. En het is, op pene van afzettinge van allen bedienaer der religien die niet catholiek en zyn, verboden eenigen gedivorceerden persoon te trouwen, tenzy men hem doe blyken van de schikkingen de welke ten opsichte van de kinderen uyt het voorgaende huwelyk voortgekomen zyn vastgesteld.

Art. 55. 6° De volle egtscheydinge door den rechter tusschen twee niet catholiek wezende gehuysschen uytgesproken zynde, zal het aen beede de partyen vry wezen te ertrouwen, behoudelyk nochtans dat in de gevallen in de welke een misdaed door een van de partyen tegen de andere begaen aen de egtscheydinge zoude hebben materie gegeven, de pligtige partye noyt en zal mogen trouwen met den persoon die wettelyk zal overtuygt geweest zyn in't zelve misdaed medepligtig geweest te zyn.

Art. 56. 7° In cas van egtscheydinge tusschen twee getrouwde, niet catholiek zynde, zal de egtgescheyde vrouw altijd moeten wagten om andermael in huwelyk te treden tot dat'er zal verlopen zyn eenen genoegsaemen tyd om weg te nemen alle soort van twyffel ofte misverstand ten opsichte van het kind waer van zy zoude kunnen bevrucht geweest hebben ten tyde van't voorgaende huwelyk.

Art. 57. 8° Ingevalle dat twee gehuysschen, niet catholiek zynde, door de egtscheydinge van elkanderen ontbonden, andermael wilden byeen komen, zy en zullen zulks niet mogen doen als met te reïtereren de zelve formaliteyten de welke by het tegenwoordig edict tot de validiteyt van een huwelyk worden vereyscht.

Art. 58. Wy erroepen en doen te niet alle voorgaende wetten op het stuk van de huwelyken, gelyk ook alle gebruyken, concordaten ofte andere dispositien welkdaenige het kunnen wezen, de welke zouden kunnen tegenstrydig zyn aen den inhoud van het tegenwoordig edict, het welk in't toekomende alleen zal voor regel dienen in alle de gevallen die deze materie aengaen.